

Mariya Diassakoula

Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Łódzki

e-mail: mariya.diassakoula@edu.uni.lodz.pl

 <https://orcid.org/0009-0006-3401-9035>

[III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kultura książki i informacji” (Łódź, 4 lutego 2025 r.)

DOI: <https://doi.org/10.18778/0860-7435.39.07>

W dniu 4 lutego 2025 r. w Łodzi odbyła się III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kultura książki i informacji”, zorganizowana przez Katedrę Informatologii i Bibliologii UŁ oraz Sekcję Kultury Książki i Informacji Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Celem konferencji był przegląd zagadnień z obszaru zarządzania książką i informacją, dokonany przez teoretyków i praktyków z dziedziny bibliologii i informatologii, nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz nauk o kulturze i religii, skierowany do środowiska naukowego i bibliotekarzy.

W konferencji, która odbyła się w trybie hybrydowym – stacjonarnie w budynku Wydziału Filologicznego UŁ oraz zdalnie poprzez platformę Microsoft Teams – wzięło udział 37 prelegentów. Najliczniejszą grupę stanowili przedstawiciele Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK) i Uniwersytetu Warszawskiego (UW). Czynny udział wzięli również przedstawiciele Uniwersytetu Łódzkiego (UŁ), Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (UKEN), Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr), Uniwersytetu Kaliskiego (UK), Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS), Uniwersytetu

Narodowego Politechniki Lwowskiej oraz Stowarzyszenia Wikimedia Polska. Ze względu na dużą liczbę referatów (31) konferencja została podzielona na 7 paneli.

Obrady otworzyła **dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak**, która również poprowadziła sesję plenarną. W jej trakcie wystąpiły: **dr hab. prof. UW r Aneta Firlej-Buzon** z referatem *Asymetria informacji w epoce kapitalizmu informacyjnego*, w którym omówiła nowe zjawiska w obszarze nauki i wiedzy prowadzące do asymetrii informacji, mimo intensywnych wysiłków na rzecz demokratycznego udostępniania zasobów informacyjnych. Następnie głos zabrały **prof. dr hab. Małgorzata Kisilowska-Szurmińska** i **dr Magdalena Paul-Szałkowska** z Uniwersytetu Warszawskiego, które w wystąpieniu *Niezawodne, niezniszczalne, niezastąpione? Polskie biblioteki publiczne w sytuacjach kryzysowych* przedstawiły wyniki badań dotyczących wpływu bieżących wydarzeń politycznych i społecznych na funkcjonowanie bibliotek publicznych. Analizowały m.in. skutki pandemii SARS-CoV-2 oraz wybuchu wojny na Ukrainie.

Dr hab. prof. UMK Małgorzata Kowalska-Chrzanowska w referacie *Rosyjskie narracje dezinformacyjne na temat Polski – analiza publikacji zarejestrowanych w bazie EUvsDisinfo w roku 2024* przedstawiła wyniki analizy treści dezinformacyjnych dotyczących Polski. Omówiła dominujące narracje, ich źródła oraz charakterystyczne elementy językowe wykorzystywane w tych przekazach.

Sesję drugą, moderowaną przez **dr. hab. prof. UW Grzegorza Gmiterka**, poświęcono projektowi badawczemu „Biblioteki, bibliolodzy i informatolodzy jako przedmiot badań – o zakresie badań Zespołu Interdyscyplinarnych Badań Bibliotek IBIK UMK w Toruniu”. W jej ramach zaprezentowano cztery referaty. **Dr hab. prof. UMK Małgorzata Fedorowicz-Kruszewska** wygłosiła referat *Zielona biblioteka – czyli jaka?*, w którym omówiła działania bibliotek na rzecz zrównoważonego rozwoju środowiska. **Prof. dr hab. Ewa Głowacka** i **dr Natalia Pamuła** w wystąpieniu *Przedstawiciele bibliologii i informatologii a otwarty dostęp* zaprezentowały wyniki badań dotyczących postaw, opinii i praktyk polskich naukowców związanych z informatologią i bibliologią w odniesieniu do wydawnictw publikujących w modelu otwartym. **Dr Przemysław Krysiński** w referacie *Biblioteka inkluzywna. Bibliotekarze wobec zaspokajania potrzeb informacyjnych osób ze społeczności LGBTQ+* przedstawił trudności, z jakimi mierzą się osoby LGBTQ+ w dostępie do informacji w polskich bibliotekach. **Dr Magdalena Cyrklaff-Gorczyca** w wystąpieniu *Wyzwania komunikacyjne w bibliotece, czyli o obsłudze tzw. „trudnych użytkowników”* podzieliła się doświadczeniami związanymi ze wspieraniem bibliotekarzy w pracy z użytkownikami o szczególnych potrzebach.

Sesja trzecia prowadzona przez **dr hab. prof. UW r Anetę Firlej-Buzon** skupiła się na zagadnieniach związanych z historią książki i prasy. Rozpoczęła ją

dr hab. prof. UK Ewa Andrysiak referatem *Jan Kasprowicz i „Biblia Bibliofilów”*. W wystąpieniu omówiła postać Richarda de Bury’ego, autora traktatu *Philobiblon sive de amore librorum* oraz jego polskiego tłumacza, poetę i bibliofila Jana Kasprowicza. Następnie głos zabrała **dr hab. prof. UMK Wanda Ciszewska-Pawłowska**. W referacie *Pierwsze lata funkcjonowania „Domu Książki” (1950–1953) – formowanie scentralizowanej sieci dystrybucji i próby zmiany struktury organizacyjnej* prelegentka przedstawiła początki działalności instytucji odpowiedzialnej za wszystkie formy rozprowadzania książek w Polsce w latach 50. XX wieku. **Dr hab. prof. UŁ Magdalena Przybysz-Stawska** w swoim referacie (*Prasa hobbystyczna w Polsce: przegląd problematyki*) scharakteryzowała najważniejsze aspekty czasopiśmiennictwa hobbystycznego w Polsce, uwzględniając jego różnorodne obszary tematyczne i przywołując konkretne tytuły czasopism. **Dr Małgorzata Bańkowska** (Uniwersytet Kaliski) w wystąpieniu *Polska prasa proniemiecka w okupowanej Warszawie na przykładzie tygodnika „Przełom” (1944–1945)* omówiła polityczne i kulturowe przyczyny powstania tego czasopisma oraz motywy, jakie skłoniły jego twórców do opowiedzenia się po stronie faszystowskich Niemiec.

Sesję czwartą moderowała **dr Monika Wachowicz** z Uniwersytetu Łódzkiego. **Dr hab. prof. UMCS Anita Has-Tokarz** (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) i **dr Halyna Lystvak** (Uniwersytet Narodowy Politechniki Lwowskiej) w wystąpieniu *SI w służbie książki: nowe wyzwania wydawnicze* przeanalizowały wykorzystanie sztucznej inteligencji w branży wydawniczej w Polsce i Ukrainie. **Dr hab. prof. UW Grzegorz Gmiterek** w referacie *Social media jako platforma promocji literatury. Analiza najlepszych polskich fanpage’ów książkowych w 2024 roku* przedstawił wyniki badań nad dziesięcioma fanpage’ami influencerów książkowych, omawiając statystyki, sposoby prezentacji treści oraz strategie ich twórców. **Dr hab. prof. UW Ewa Repucho** w wystąpieniu *Sztuczna inteligencja w projektowaniu publikacji. Perspektywa projektantów* omówiła zastosowanie SI w projektowaniu publikacji, zwracając uwagę zarówno na jej zalety, jak i potencjalne zagrożenia. **Dr Renata Malesa** (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) w referacie *Biblioteka wobec potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Przegląd działań światowych, europejskich i krajowych* przedstawiła konkretne przykłady działań i projektów bibliotek na rzecz seniorów, wskazując możliwe kierunki dalszego rozwoju w tym obszarze. **Dr inż. Mariusz Jarocki, dr Paweł Marzec i dr Dominik Piotrowski** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) w referacie *Organizacja szkolenia bibliotecznego online na przykładzie portalu internetowego Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu* zaprezentowali wyniki badań oraz rekomendacje mające na celu poprawę jakości szkoleń bibliotecznych w trybie online.

Sesję piątą moderował **dr Grzegorz Czapnik** z Uniwersytetu Łódzkiego. **Dr hab. prof. UŁ Agata Walczak-Niewiadomska** w wystąpieniu „*Słownik pracowników książki polskiej*” jako źródło badań biografistycznych – wczoraj i dziś przedstawiła historię funkcjonowania SPKP, działania związane z Archiwum funkcjonującym przy Katedrze Informatologii i Bibliologii UŁ oraz perspektywę dalszej działalności słownika. **Mgr Renata Rokicka** (Uniwersytet Warszawski) w wystąpieniu *Kultura książki towarzystw naukowych na przykładzie księgozbioru Polskiego Towarzystwa Filozoficznego* omówiła historię księgozbioru PTF oraz działalność samego towarzystwa. **Mgr Katarzyna Jarzyńska** (Uniwersytet Warszawski) w referacie *Janusz Krajewski (1908–2000) jako organizator warsztatu pracy dla filozofów i socjologów. Życie i działalność naukowa pierwszego kierownika Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF* przedstawiła fragment historii bibliotek XX wieku, skupiając się na postaci Janusza Krajewskiego. **Lic. Paula Olejniczak** (Uniwersytet Warszawski) w referacie *E-booki i audiobooki kontra dysfunkcja wykonawcza. Korzystanie z elektronicznych form książek w kontekście nawyków czytelnich dorosłych osób z ADHD* zaprezentowała wyniki dwóch badań dotyczących nawyków czytelnich dorosłych osób z ADHD w kontekście korzystania z książek elektronicznych. **Dr Katarzyna Makowska** (Stowarzyszenie Wikimedia Polska) z kolei w referacie *Wykorzystanie zasobów Wikimedia w budowaniu kultury otwartej wiedzy* omówiła potencjał projektów Wikimedia w pracy naukowca i dydaktyka.

Sesja szósta była moderowana przez **dr hab. prof. UŁ Magdalenę Przybysz-Stawską**. **Mgr Anna Wieniecka** i **mgr Krzysztof Wieniecki** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) w wystąpieniu *Analiza aktywności bibliotek w projekcie BLISKO ze szczególnym uwzględnieniem województwa kujawsko-pomorskiego* przeanalizowali działalność bibliotek uczestniczących w projekcie BLISKO, omawiając podejmowane przez nie inicjatywy wspierające integrację społeczną, rozwój czytelnictwa i wzmacnianie roli bibliotek. **Mgr Mariya Diassakoula** (Szkola Doktorska Nauk Humanistycznych UŁ) w referacie *Książki o niepełnosprawności na francuskim rynku wydawniczym w latach 2018–2022 na podstawie Bibliographie nationale française* przedstawiła miejsce książek dla dzieci o niepełnosprawności we francuskiej ofercie wydawniczej. **Mgr Estera Noga** (Uniwersytet Łódzki) w wystąpieniu *Miedzy książką A[I] czytelnikiem. Jak sztuczna inteligencja zmienia sposób doświadczania literatury (przypadek BookToka)?* omówiła wpływ sztucznej inteligencji na promocję czytelnictwa, koncentrując się na roli platformy TikTok w popularyzacji literatury. **Mgr Zuzanna Szczerbakowska** (Uniwersytet Warszawski) w referacie *Queerowe fanfiction jako przestrzeń literackiej innowacji: od alternatywnych narracji do komercjalizacji na rynku książki* przeanalizowała wpływ wątków LGBTQ+ na rozwój i popularność fanfiction, a także ich komercjalizację w branży

wydawniczej. **Mgr Tomasz Korban** (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) w wystąpieniu *Profesor youtuberem. Kanał „Dudek o Historii” jako przykład komunikacji naukowej i public history* omówił genezę i charakterystykę kanału popularyzującego historię, analizując jego odbiór z perspektywy komunikacji naukowej i public history.

Sesję siódmą, moderowaną przez **dr hab. prof. UŁ Agatę Walczak-Niewiadomska**, rozpoczęła **dr Weronika Kortas** (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) wystąpieniem *BookTok jako nowa forma popularyzacji książek*. Prelegentka omówiła wpływ platformy TikTok na współczesny rynek literatury, zwracając uwagę na mechanizmy promocji książek i kształtowanie trendów czytelnich. **Dr Katarzyna Ewa Zielińska** (Uniwersytet Łódzki) w referacie *Informacji szukaliśmy na YouTube. Udział mediów społecznościowych w przekazach na temat powodzi 2024 na podstawie Brand24* przedstawiła wyniki badań dotyczących wyszukiwania informacji o powodzi w 2024 roku przez internautów, analizując rolę platform społecznościowych w obiegu wiadomości. **Dr Beata Langer** (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) w wystąpieniu *Instagramowe prezentacje literatury Wschodniej Azji w Polsce* scharakteryzowała sposób przedstawiania literatury azjatyckiej na Instagramie przez wydawnictwa Kwiaty Orientu i Yumeka. **Dr Sabina Kwiecień** (Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie) w referacie *Polskie podcasty o Krakowie* zaprezentowała różnorodne aspekty miasta przedstawiane w podcastach, analizując ich tematykę oraz sposób narracji. Na końcu sesji **mgr Weronika Moczydłowska** (Uniwersytet Warszawski) omówiła relacje między książkami a podcastami, zwracając uwagę na wzajemne inspiracje, strategie promocyjne oraz ich wpływ na rynek wydawniczy (*Powiązania między rynkiem książki a podcastami w Polsce: badanie jakościowe*).

Obrady zakończyła **dr hab. prof. UŁ Mariola Antczak**, zachęcając prelegentów do składania pełnych wersji wystąpień w czasopiśmie „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum”, jednocześnie zaprosiła na obiad oraz dyskusje kularowe.

Konferencja „Kultura książki i informacji” ukazała, jak różnorodne są badania w obszarze bibliologii i informatologii. Omówiono inkluzywność, dostęp do wiedzy, historię książki, a także rolę AI i mediów społecznościowych w promocji literatury. Szczególną uwagę poświęcono TikTokowi, YouTube’owi i podcastom jako narzędziom popularyzacji książek. Wydarzenie pokazało, że tradycja i nowoczesność muszą współistnieć w świecie informacji.